

ditt.
REPORTS
016

ditt.

HERONTWIKKELINGEN AAN DE AMSTERDAMSE GRACHTEN

In het afgelopen jaar liep ik regelmatig voor het ingaan van de avondklok in een uurtje van Ditt. naar Dam, van ons kantoor hoek Minervaplein/ Michelangelostraat naar het hart van de oude stad. Een deel van de route voerde dan steevast langs de grachten, de ene gracht heen, de andere gracht terug. Wat een pracht! Wat een feest! De stad op deze manier eens in alle rust en stilte te kunnen ervaren vormde voor mij – ondanks alles – toch wel één van de positieve neveneffecten van deze verder zo bevreemdende corona crisis. Nauwelijks auto's, nergens opstoppingen, geen toeristen. Op mijn hardloopschoenen snelde ik als het ware door de Gouden Eeuw. Elk moment verwachtte ik uit te moeten wijken voor een koets met paarden of "goedenavond" gewenst te worden door een hellebaardier of een lantaarnopsteker. Op gevaar af te struikelen genoot ik nog meer dan anders van de vele en veelsoortige gevels, van de harmonie en het meesterschap van de planners en de bouwers van weleer. Hier ook vond ik telkens weer de rust en de inspiratie om – al hollend – even stil te staan bij wat deze pandemie voor mij, voor Ditt., ja zelfs voor de wereld om ons heen betekende.

In 2010 is de Amsterdamsche Grachtengordel toegevoegd aan de Werelderfgoedlijst van Unesco. Tijdens al mijn gehol en gedraaf kon ik met die uitverkiezing van harte instemmen. Nogmaals: Wat Een Pracht!

Sinds enkele jaren is Ditt. sowieso in toenemende mate op de grachten te vinden. Voor ons begon dat allemaal met de renovatie, de herontwikkeling en de inrichting van Keizersgracht 555, het imposante pand op de hoek met de Nieuwe Spiegelstraat. Sindsdien hebben wij voor een verscheidenheid aan opdrachtgevers op verschillende grachten mogen werken. In Ditt. Reports 016 kijken we terug op dit aspect van ons werk en zoomen we in op een aantal specifieke projecten: Keizersgracht 555 en 572, Herengracht 483, 475 en 499.

Stuk voor stuk zijn dit uitdagende projecten, alle facetten van ons vak komen hier aan bod. Ditt. krijgt en neemt vaak de volledige regie en verantwoordelijkheid, wij pakken het ontwerp- en calculatiewerk op, regelen de benodigde vergunningen, nemen de werken aan, dragen zorg voor het restauratiewerk, voor meersoortige bouwkundige ingrepen, voor installaties en voor een nieuwe inrichting. Met respect en behoud voor en van het verleden, introduceren wij in een grachtenpand het heden. Veelzijdig, delicaat, consciëntieus, ambachtelijk. Fijn werk!

Met deze uitgave willen wij de panden en haar eigenaren, onze opdrachtgevers immers, in het zonnetje zetten. Daarnaast willen wij zeker ook de gelegenheid aangrijpen onze kennis en kunde te etaleren. In bescheidenheid, maar zeker ook vol trots en met duidelijk zelfvertrouwen. Beschik jij zelf over een uitdagend monument en is dat toe aan een gedegen en creatieve kijk en aanpak, wij zijn beschikbaar en staan voor je klaar.

Dank en tot snel,

Mattijs Kaak

HG 499
HG 483
HG 475
KG 572
KG 555

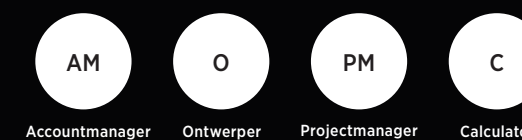
**HET ONTSTAAN VAN
DE GRACHTENGORDEL**

**5 GRACHTENPANDEN
HEDEN EN VERLEDEN**

Bij elk project worden een aantal zakelijke gegevens vermeld. De verschillende iconen duiden steeds aan 'wat wat is'.

- Locatie
- Opdrachtgever
- Metrage
- Scope
- Korte omschrijving

Accountmanager Ontwerper Projectmanager Calculator

1 HET ONTSTAAN VAN DE GRACHTENGORDEL

De Grachtengordel en de Vierde Uitleg

De naam Amsterdam komt voor het eerst voor in een oorkonde, die Floris V, graaf van Holland, op 27 oktober 1275 liet opstellen. Hiermee verleende hij 'de lieden die nabij de Amsteldam verblijven' (oftewel in het origineel: "homines manentes apud Amestelledamme") het voorrecht onbelemmerd door Holland te reizen. Uiteraard heel gunstig voor de ontwikkeling van de handel vanuit dit gehucht aan de Amstel. Op 27 oktober 2025 bestaat de stad dus officieel 750 jaar. Dat wordt gevierd! Hoera!

Het tolprivilege van Floris V uit 1275

Natuurlijk leefden in deze contreien op het ontmoetingspunt van Amstel en IJ al langere tijd mensen. Vissers en boeren, een enkele handelsman. Aan beide kanten van de rivier woonden zij op terpen in houten huisjes en in keuterboerderijtjes, schots en scheef door elkaar, onderling bereikbaar via een pad, aan de ene kant van de rivier de latere Nieuwendijk, aan de andere kant de latere Warmoesstraat, de oudste wegen in een nog zeer bescheiden nederzetting. Midden 13de eeuw werd in de rivier, op de plaats waar nu het Nationale Monument staat, een dam aangelegd. De beide woonkernen aan weerszijden van de Amstel waren aldus met elkaar verbonden. De dam werd geleidelijk aan verbreed en vormde op den duur

een soort van stadscentrum: 'die Plaetse'. Mensen trekken mensen aan, bedrijvigheid bedrijvigheid, negotie negotie. De stad gedijde jaar na jaar en groeide als kool. Haring, bier, zout, wijn, zuidvruchten, Hollands laken, graan, hout, Amsterdam werd voor dit alles en voor nog veel meer stapelmarkt en doorvoerhaven, de stad dreef handel op eerst de Oostzee en later via WIC en VOC op de West en de Oost met alle nieuwe producten van dien. Amsterdam beheerste in de wereld geleidelijk aan goeddeels handel en vrachtvaart en ontwikkelde zich onstuitbaar tot het centrum van een omvangrijk netwerk van havens en verbindingen in binnen- en buitenland. De industrie nam navenant toe en de stad vormde bovendien een magneet voor immigranten op de vlucht voor godsdienstvervolg en politieke en culturele willekeur.

Wij gaan hier nu niet de hele geschiedenis van Amsterdam behandelen. Duidelijk is dat het de stad voor de wind bleef gaan. In 1300 telde het gehucht slechts 1000 inwoners, rond 1400 waren dat er 3000, omstreeks 1570 al bijna 30.000, in 1622 100.000, tegen het eind van de 17de eeuw overschreed het inwonertal de 200.000! Amsterdam was in no time van gehucht wereldstad geworden en barstte letterlijk steeds weer en steeds meer uit haar voegen.

Cornelis Anthonisz, *Gezicht op Amsterdam in Vogelvluht, 1538*. De stad na de 1ste en 2de Uitleg

Amsterdam moest uitbreiden of in de terminologie van die tijd letterlijk 'uitgelegd' worden. Liefst niet in het wilde weg, maar bij voorkeur planmatig, niet dus zoals in de Jordaan, waar in diezelfde tijd de bebouwing bepaald werd door een onlogisch stratenplan gebaseerd op de voormalige sloten in

het polderlandschap en waar erven van boerderijen volgeplempt werden met weinig 'duurzame' woningen. Op de kaart van Cornelis Anthonisz links hieronder zien wij Amsterdam na de Eerste en Tweede Uitbreiding oftewel 'Uitleg'. De stad wordt aan de ene kant omsloten door het Singel, aan de andere kant door Gelderse Kade en Kloveniersburgwal. Met de Derde Uitleg in de eerste kwart van de 17de eeuw werden in de vorm van een halve maan vanaf de Brouwersgracht tot aan de Leidsegracht de Herengracht, de Keizersgracht en de Prinsengracht uitgegraven. Paden, sloten, moestuinen, boomgaarden, weilandjes en varkensstallen verdwenen. Alle grond over het Singel werd door het college van burgemeesters onteigend, de bouwpercelen werden opgehoogd met zand afkomstig uit het Gooi of de duinen. De klok-, trap-, tuit-, hals- en lijstgevels verschenen zij aan zij op de grachten

Het bleek niet genoeg. In 1651 besloot het stadsbestuur, bestaande uit vier

burgemeesters en twee thesauriërs, jaarlijks gekozen door en uit het 'old boys netwerk' van oud magistraten, tot een Vierde Uitleg. Deze stadsuitbreiding werd mede gestimuleerd door een overvloed aan lokaal kapitaal voor luxe consumptie, belegging en speculatie. De rijk geworden Heeren van Amsterdam hadden genoeg van smalle huizen met een opslagruimte of werkplaats aan huis. Weliswaar waren zij sinds de omwenteling van 1578 in meerderheid de strenge Calvinistische Leer toegedaan en werden zij geacht wars te zijn van uiterlijk vertoon, toch gunden zij zichzelf enige luxe. Zij wilden geen woningen maar paleizen. Stadslandmeter Cornelis Danckerts de Rij en stadsbouwmeester Daniël Stalpaert ontwierpen de plannen en de Grachtengordel werd vanaf de Leidsegracht tot aan de Amstel doorgetrokken, de beroemde halve cirkel werd aldus voor dat moment in 1663 voltooid.

De 'happy few' van Amsterdam kon tevreden zijn. Met name aan de Herengracht en de Keizersgracht tussen Leidsestraat en Vijzelgracht waren voor de kapitaalkrachtigen van de toenmalige 'Quote 500' stukken gracht gereserveerd. Hier konden dubbele kavels van ieder zo'n 15 meter breed worden aangekocht à raison van 8000 gulden per kavel, omgerekend naar de huidige tijd pakweg een half miljoen euro. Na enige aarzeling gingen de kavels als gepland van de hand en werden zij volgebouwd met de meest luxueuze stadspaleizen. 1000 Vierkante meter per optrekje was normaal.

De grachten zijn op de kaart hierboven doorgetrokken, de kavels nog niet bebouwd.

Gerrit Adriaensz. Berckheyde, 'De Gouden Bocht' in de Herengracht vanuit het oosten gezien, 1685

Gerennomeerde architecten als Philips Vingbooms en Adriaan Dortsman werden ingehuurd. Behangschilders verfraaiden de interieurs, meubels en ornamenten werden aangedragen, de schilderijen van de befaamde Hollandse School vonden gretig aftrek en vulden de vele wanden van onder tot boven. De bouwstijl van de panden werd sterk beïnvloed door het achtste wereldwonder op de Dam, het classicistische Stadhuis van Jacob van Campen. De buurt kreeg in de

volksmond al gauw de bijnaam 'De Gouden Bocht'. Dat een en ander overigens vooral bekostigd werd uit inkomsten gerelateerd aan slavernij en uitbuiting is een gegeven, dat destijds in 'onze' Gouden Eeuw 'normaal' bevonden werd en pas de laatste jaren de kritische aandacht en erkenning krijgt die het verdient.

Op 1 augustus 2010 werd de grachtengordel toegevoegd aan de werelderfgoedlijst van de Unesco. Terecht. Het is in dit gebied van de Vierde Uitleg dat zich de gebouwen bevinden, waaraan wij in dit nummer van Ditt. Reports aandacht schenken.

Een tentoonstelling over de Slavernij, Rijksmuseum t/m 29 augustus 2021

2

5 GRACHTEN PANDEN HEDEN EN VERLEDEN

Keizersgracht

555

Bij de renovatie en herontwikkeling van Keizersgracht 555 mochten we tegelijkertijd voor zowel eigenaar Zurich/Obidos als voor de uiteindelijke huurder Spaces optreden. Met name door deze samenwerking waren we in staat uit pand en budget een maximaal resultaat te halen. Een schitterend project, waarbij monumentale en moderne accenten voorbeeldig gecombineerd konden worden.

[Lees meer over Keizersgracht 555 in Ditt report 007](#)

- 📍 Keizersgracht 555
- 🔗 Zurich/Obidos (casco+ renovatie) en Spaces (afbouw)
- 📏 3800m²
- 🔍 De volledige casco+ renovatie van het gebouw: het volledig slopen van het bestaande interieur, de engineering en aanleg van compleet nieuwe E- en W-installaties, de realisatie van casco+ afbouw inclusief alle scheidingswanden en plafonds, plus het groot onderhoud van de monumentale gevels en daken alsmede de volledige afbouw van het interieur voor huurder Spaces.
- 📄 Full service op maat binnen een ambitieus budget. De aannemer heeft het project gerealiseerd conform de planning van de ontwikkelaar.

AM O PM

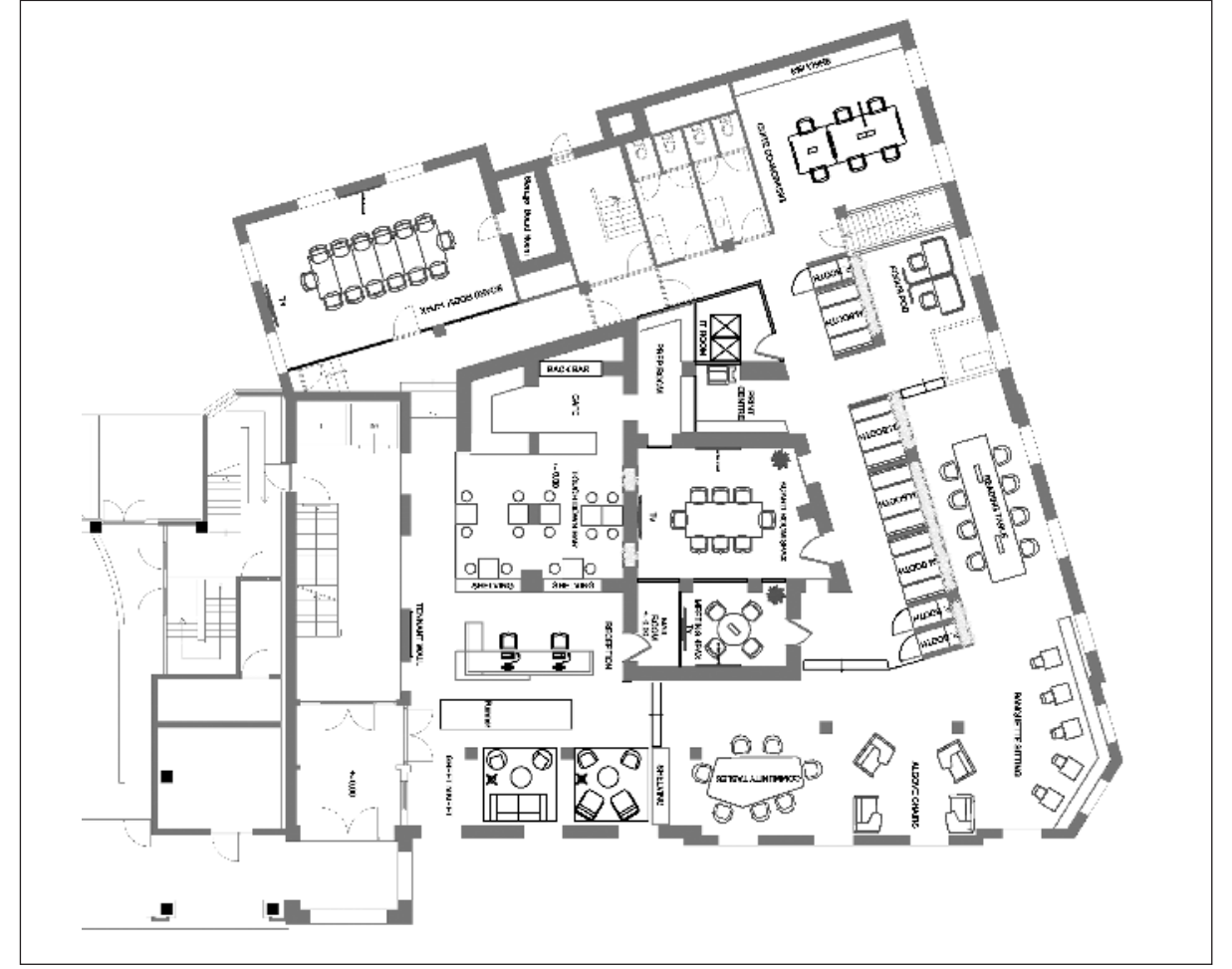
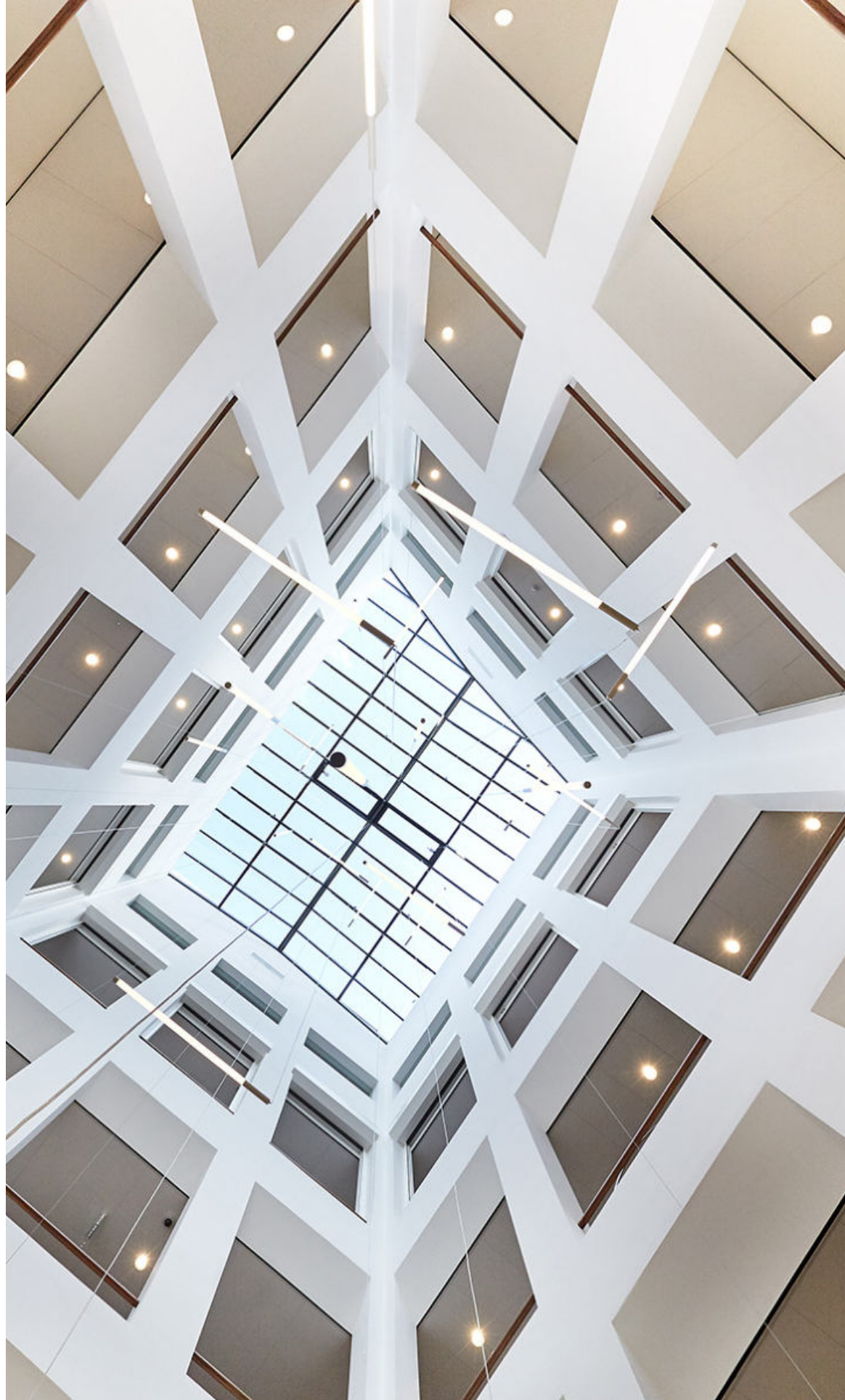
De Amsterdamsche Maatschappij voor Levensverzekering verwerft begin 1900 voor goed geld stuk voor stuk de panden op één van de hoeken Keizersgracht/Nieuwe Spiegelstraat. Op nummer 545, direct op de hoek, sluit bijvoorbeeld ook de in Amsterdam welbekende bakkerij van Hein Franken de deuren.

De panden worden gesloopt en in 1919 verrijst op deze plek een nieuw monumentaal gebouw naar ontwerp van architect Christiaan Posthumus Meyes Senior. De stijl is opnieuw 'Hollands Classicisme'. Het vandaag de dag wereldberoemde beursgebouw van Berlage ondervond in de jaren na de inwijding in 1903, met name uit de wereld der financiën, veel kritiek. "Te modern voor de grachten", luidde het oordeel. Posthumus Meyes grijpt bij zijn ontwerp daarom terug op de zeker voor dit deel van de Grachtengordel vertrouwde en traditionele classicistische stijl met frontons, timpanen, reliëfs, kapitelen, pilasters en gestileerd beeldhouwwerk.

Het reliëf in de timpaan geeft 'de vruchtbaarheid' weer, in de fries daaronder de tekst "De Amsterdamsche", het terracotta kapiteel boven de quasi pilaster stelt vogels voor. Een en ander van de hand van beeldhouwer Willem Brouwer. De verzekeringsmaatschappij verandert op den duur haar naam in 'Amstleven' en gaat op in 'Delta Lloyd'. Sinds 2001 is het pand een Rijksmonument

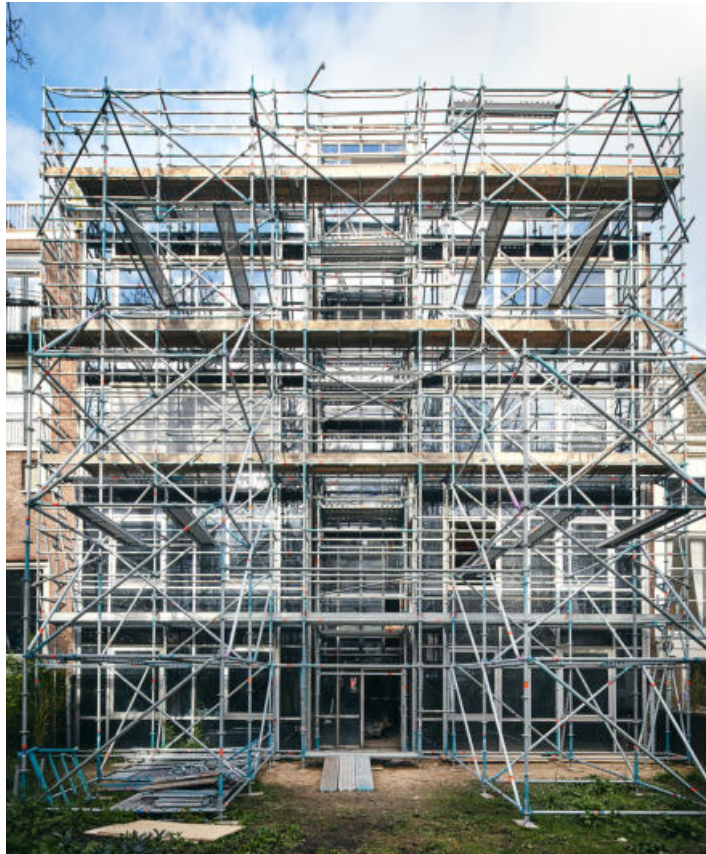

Keizersgracht 572

In deze contreien ons grootste project tot op heden. Wij droegen zorg voor zowel renovatie en herontwikkeling alsmede voor nieuwbouw. Alles in samenwerking met APF International en BNTHMCRWL. Het bestaande achterhuis stamde uit de jaren 1970/'80 en deed duidelijk afbreuk aan het monument en aan de omringende keurtuinen. Het nieuwe ensemble is nu prachtig in balans. Het was werkelijk een eer en een genoegen dit project van A tot Z te mogen regelen, omringd door fantastische partners.

- 📍 Keizersgracht 572, 1017 EM
- 🏢 APF International
- 📐 1.850 m²
Tuin: 450 m²
- 🔍 Intensieve hoogwaardige renovatie. Tevens realisatie van nieuwe gevels en daken.

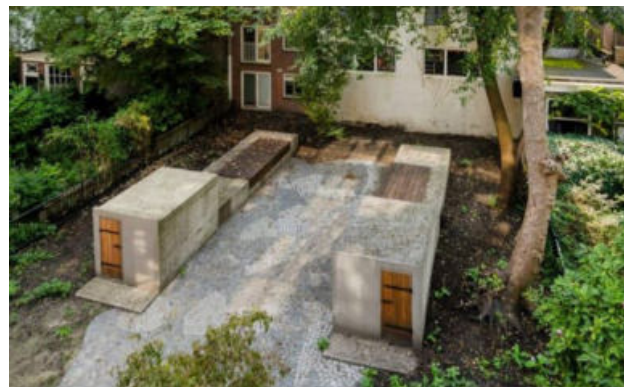

👥 Team Benthem Crouwel Architecten:
Saartje van der Made, Marten Wasmann en
Nico de Waardt

Keizersgracht 572 bestond aanvankelijk uit 2 betrekkelijk smalle huizen. In 1770 werd van twee één gemaakt. Eigenaar Jan Joost Marcus had na het overlijden van zijn geliefde eerste vrouw Clara Catharina Steenberg plannen voor een tweede huwelijk en wilde zijn bruid Maria Anthonia Jonk op 'de grote dag' in stijl over de drempel van een iets royaler woonhuis dragen. De tussenwanden werden doorgebroken, de gevel compleet vernieuwd, een verdieping extra kwam erbovenop, de stijl was, in navolging van het Stadhuis op de Dam, 'Hollands Classicisme' compleet met driehoekig fronton. Het paar ging op 11 oktober 1771 inderdaad in ondertrouw en leefde hopelijk, evenals al hun nazaten, alhier "nog lang en gelukkig". Hoe het ook

zij, aan het begin van de Twintigste Eeuw vindt het pand zich terug als Belgisch Consulaat. In de Eerste Wereldoorlog wist Holland neutraal te blijven, België niet. Vandaar in de tuin twee bunkers, nog altijd present, maar nu weggewerkt in een aangename tuin.

Horticulture bunkers

Voor- en Achterhuis, klassiek en modern

In 1963 onder architectuur van Arthur Staal en recentelijk onder idem dito van bureau Benthem Crouwel werd het gebouw twee maal grondig uitgebreid en aangepast en rendeert het al meer dan een halve eeuw als kantoor, nu onder de welluidende naam 'Max'. Max?

Keizer 'Max'

Mirakel van Amsterdam

Wapen A'dam

Westerkerk met erbovenop de Keizerskroon

De latere Keizer Maximiliaan van Oostenrijk was namens zijn 4-jarig zoontje Filips regent over de gewesten Holland en Zeeland. Als zodanig bezocht deze 'Max' in 1482 Den Haag. Hij kwam daar ernstig ziek te liggen, in vermeende doodsnood beloofde hij, mits genezen, een bezoek te zullen brengen aan De Heilige Stede te Amsterdam, de kerk annex pelgrimsoord, gewijd aan de hostie die op 15 maart 1345 op wonderbaarlijke wijze nuttiging en haardvuur overleefde. Naar verluidt loste de keizer zijn gelofte twee jaar later in. Bij die gelegenheid zou hij Amsterdam het recht verleend hebben de Keizerskroon in het stadswapen te mogen voeren. Vandaar dat later bij de uitgraving in 1615 voor de tweede gracht de naam 'Keizersgracht' werd gekozen, zoals nu de naam 'Max'. Heden en verleden reiken elkaar hier de hand.

Herengracht 499

Na het vertrek van Mindspace mocht Ditt. voor LaSalle Investments dit monument letterlijk en figuurlijk een 'opfrisbeurt' geven. Klaar voor nieuwe gebruikers. Speciaal de ietwat vergeten, door ons opnieuw vormgegeven tuin vormt nu één van de herontdekte pareltjes van het pand.

📍 Herengracht 499, Amsterdam

🏠 LaSalle

📏 880m²

🔍 Wel: Vloer, verlichting, meubilair, tuin
Niet: Wanden, schilderwerk, plafonds, maatwerk meubilair

💬 Hier is een eigentijdse sfeer gecreëerd, waarbij de karakteristieke kenmerken behouden zijn gebleven

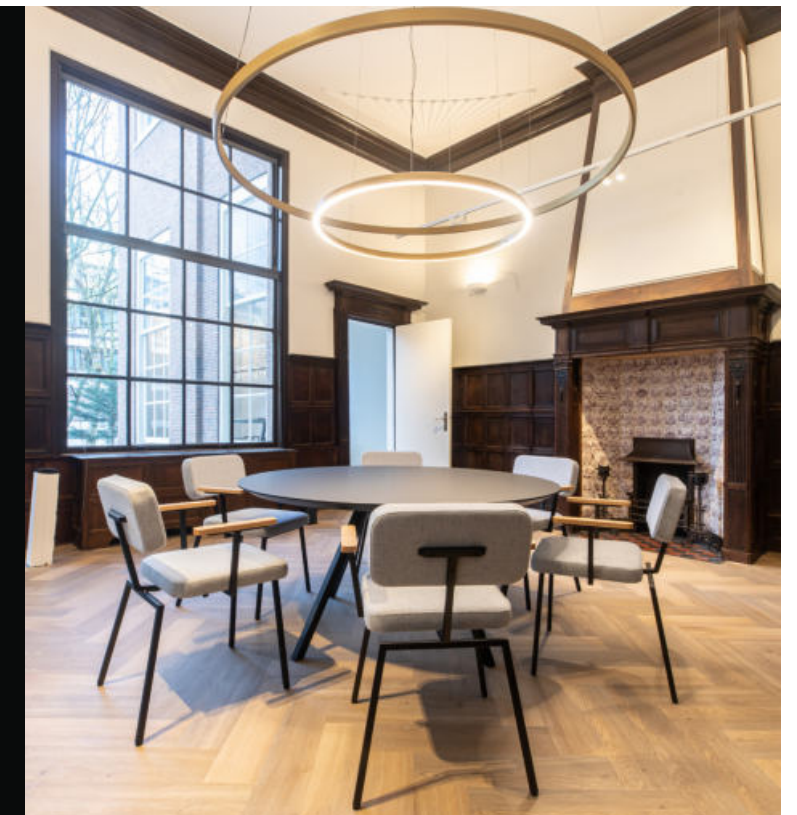
AM

O

PM

Adriaen van Loon

Cornelia Hunthum

Willem van Loon

De naam van Loon is in Amsterdam natuurlijk vooral bekend vanwege Museum van Loon, Keizersgracht 672. Dat pand kwam echter pas in 1884 in handen van de van Loons. Lang daarvoor hadden zij in de hoofdstad al hun sporen nagelaten.

De familie van Loon komt oorspronkelijk uit Loon op Zand. Zij bezitten daar een molen. Willem van Loon verhuist vanwege het geloof via 's Hertogenbosch naar Rotterdam. Hij ontwikkelt zich van haringkoopman tot welvarend handelaar op de Levant en is een van de oprichters van de VOC (20 maart 1602). Zijn zoon Hans van Loon vestigt zich uiteindelijk in 1604 in Amsterdam. Hij is dan al in 1597 getrouwd met Anna Ruyckhaver (1573-1649) afkomstig uit Haarlem. Zij wonen aanvankelijk rond 1613 op de Zeedijk. Het echtpaar krijgt zeven zonen. Rond 1627 verhuist de familie naar Keizersgracht 149, een pand genaamd 'De Koning van Zweden', door Hans van Loon voor 11.900 gulden gekocht van de failliete brandewijnbrander Jan Martsz. Van Loon is tussen 1628 en 1658 bewindhebber van de VOC. Zijn zoon Nicolaes van Loon (Rotterdam, 1602-1675) trouwt in 1624 met Emmerentia van Veen (1605-1683) uit Alkmaar; zij wonen eveneens op Keizersgracht 149, dan gelegen naast de brouwerij 'de Keizerskroon' niet ver van de Leliegracht. Vanwege stankoverlast wordt het pand rond 1684 opgegeven. Nicolaes en Emmerentia hebben twee zonen. Adriaen van Loon (1631-1722), commissaris van de Amsterdamse Wisselbank, in 1656 getrouwd met Cornelia van Hunthum en Willem van Loon (1633-1695), bewindhebber van de VOC, burgemeester in 1686. Willem trouwt in 1663 met Catharina van Hunthum. Twee broers, twee zusjes, dan ook twee huizen.

Willem en Adriaen van Loon kopen in 1664 twee dubbele aangrenzende kavels aan de Herengracht met daarachter bijbehorende erven aan de Reguliersdwarsstraat. In 1667 laten zij twee identieke huizen op hun grond bouwen, door loting wordt bepaald wie waar gaat wonen. Adriaen komt op nummer 499, Willem op 497. Adriaen en zijn vrouw overleven hun drie kinderen. De 7 kinderen van Willem erven en gebruiken vervolgens nummer 499.

Het vermelden waard is zeker het verhaal van Jan van Loon, zoon van 497, oomzegger van 499. Jan van Loon (1677-1763) is handelaar in cacao, kolonel bij de schutterrij, bewindhebber van de WIC en directeur van de Sociëteit van Suriname. Op 21 april 1734 slaan de paarden van zijn koets tijdens een tochtje op de gracht op hol, Jan vreest voor zijn leven, springt uit de voortdenderende koets, breekt daarbij zijn been en moet maar liefst een jaar revalideren, bij zijn eerste stap daarna knapt het been opnieuw, de chirurgijn-van-dienst ziet geen andere oplossing dan amputatie. Jan brengt de uitdrukking "met één been in het graf" letterlijk in praktijk, want het been wordt met gepast ceremonieel begraven in de Westerkerk. Jarenlang behelpt Jan van Loon zich met een wandelstok en een stelt. In 1763 overlijdt Jan van Loon, opmerkelijk genoeg wordt de rest van zijn lichaam ietsje verderop begraven, in de Nieuwe Kerk.

De tweelinghuizen in 1667

Herengracht 499, na de verbouwing in de 18e eeuw

Gerrit Adriaensz Berckheyde, *De bocht van de Herengracht, 1671-1672*. De openplekken zijn nog niet gekochte kavels.

In 1752 bewoont de volgende Willem van Loon samen met zijn vrouw Elisabeth de Wit nummer 499. Hij laat het pand dan verbouwen tot de huidige staat. De tweelinghuizen verschillen dan onderling definitief van uiterlijk.

Jan van Loon met wandelstok

Herengracht 497

Herengracht 499

497 en 499, niet langer eenenige tweelingen.

De gevel van 499 is 14.90 breed, heeft een rechte kroonlijst, rondom de deur en het middenvenster wordt een gebeeldhouwde bergstenen omlijsting aangebracht, met (zie volgende pagina) twee wapens onder het middenvenster (links de 'morenkoppen' van de familie van Loon en rechts de duif met korenaar en klaverbladen van de familie de Wit). Verder heeft het pand een kap en een dubbele stoep met onderingang. N.B.: Hoewel de koppen in het wapen van de van Loons naar alle waarschijnlijkheid niet rechtstreeks te maken hebben met slavernij en waarschijnlijk verwijzen naar de handel op de Levant eertijds geïnitieerd door Willem van Loon Sr., maakt het wapen zeker vandaag de dag niettemin sowieso een vrij schaamteloze indruk, zeker gezien de belangen van de familie bij WIC en VOC.

Familiewapen van van Loon (links) en de Wit (rechts)

Familiewapen van van Loon

De familie van Loon was in Amsterdam in eerste instantie buitenstaander. Via strategische en profijtelijke huwelijken plus hun eigen uitgebreide en lucratieve handel wisten zij zich een plaats te verwerven te midden van de Amsterdamse patriciërs. Zij leverden, komend van buiten, relatief snel leden voor de vroedschap, het toenmalige bestuurscollege van de stad. Middels de handel op en investeringen in Suriname verwierf de familie met name in de 18de en 19de eeuw een enorm kapitaal. Aanvankelijk waren de van Loons in dat land enkel en alleen investeerders, zij stopten in Suriname geld in

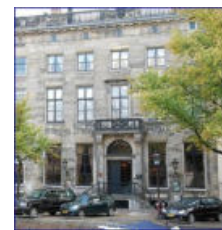

beruchte plantages als Beekvliet, Bleyendael en Zorg & Hoop. Later werden zij mede-eigenaars. De uitgebuite slaafgemaakten zorgden er voor dat deze plantages rendabel waren en dat ook de van Loons ver weg in Amsterdam hun luxe levensstijl konden bekostigen. Wat dat betreft handelde de familie van Loon niet anders dan vele andere bewoners uit de Grachtengordel. Een wrang gegeven, zeker nu toch wel vast staat dat de praktijken van dit boosaardige systeem in Amsterdam bekend waren en niettemin als normaal en moreel acceptabel werden beschouwd. In 1815 wordt de familie van Loon in de adelstand verheven.

Jan Miense Molenaer, *De bruiloft van Willem van Loon (zoon van Hans) met Margaretha Bas, 1635, Museum van Loon*

Op het eind van de 19de eeuw werd het huis bewoond door Agatha Maria Johanna van Loon en haar echtgenoot Charles Roosmale Nepveu (secretaris van het Reddingswezen). Het echtpaar verbleef alleen in de winter aan de Herengracht, des zomers woonden zij op hun buitenplaats 'La Retraite' te Velp. In 1887 vestigden zij zich daar permanent. Hun huis aan de Herengracht verhuurden zij aan de vereniging 'De Gouden School', een middelbare school voor meisjes. De school was aanvankelijk gevestigd in een pand aan de overkant, Herengracht 476. De verhuizing vond plaats via een schuif, schoolbanken, boeken, aanwijsstokken, wereldbollen en wat al niet peddelden over het water van de Herengracht naar de overkant. De meisjes liepen keurig te voet om, via de brug. Van 1887 tot 1912 volgden jonge juffers uit de gegoede Amsterdamsche burgerij hier onderwijs. Op het lesrooster stonden de vakken 'hoe hoort het eigenlijk' en 'leiding geven aan een huishouding' centraal. In 1912 verhuisde de school naar de Pieter de Hooghstraat. In 1921 werd Herengracht 499 omgebouwd tot kantoor en dat is het tot op de dag van vandaag gebleven.

Tenslotte Herengracht 497, ooit de identieke 'look-a-like' van 499. Het pand kwam in bezit van de financier Bob Meyer, die hier ter nagedachtenis aan zijn rode lievelingskat John Piermont Morgan III (1966-1983) het charmante Kattenkabinet oprichtte.

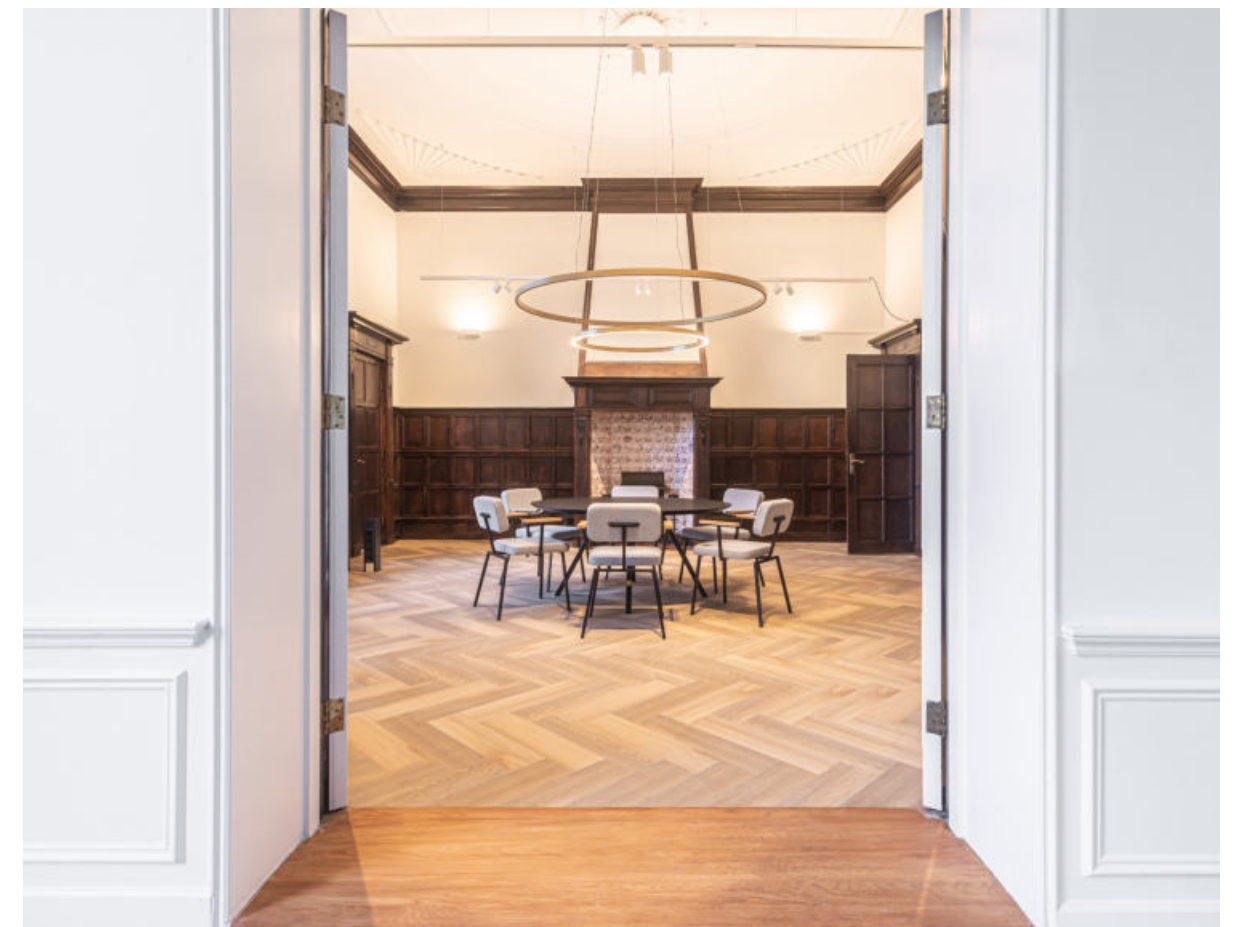
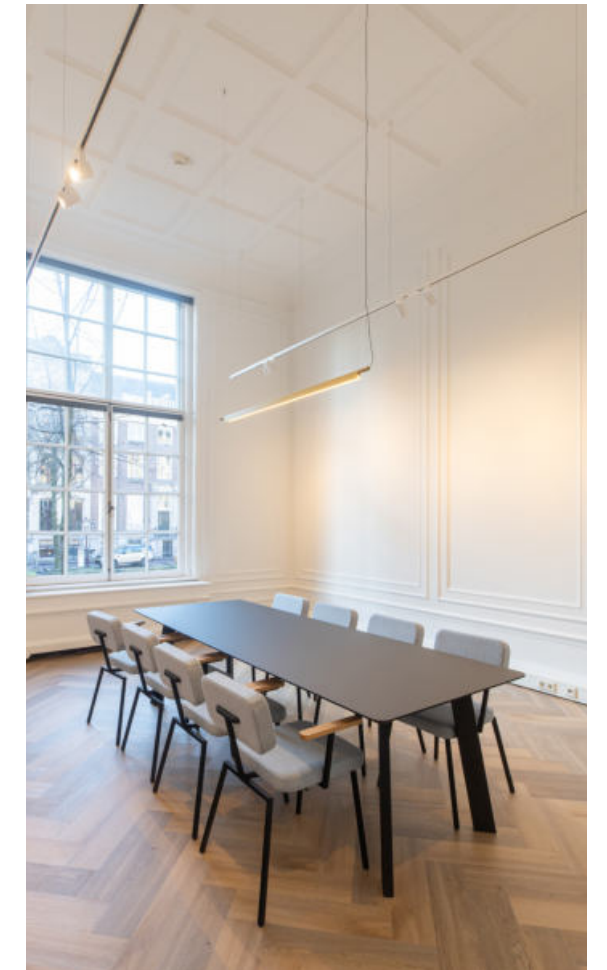
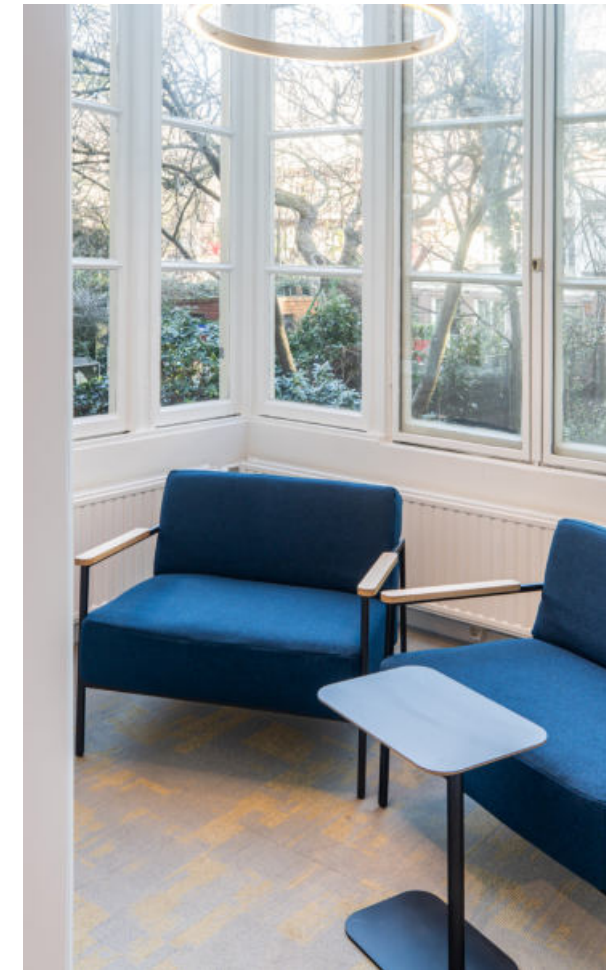
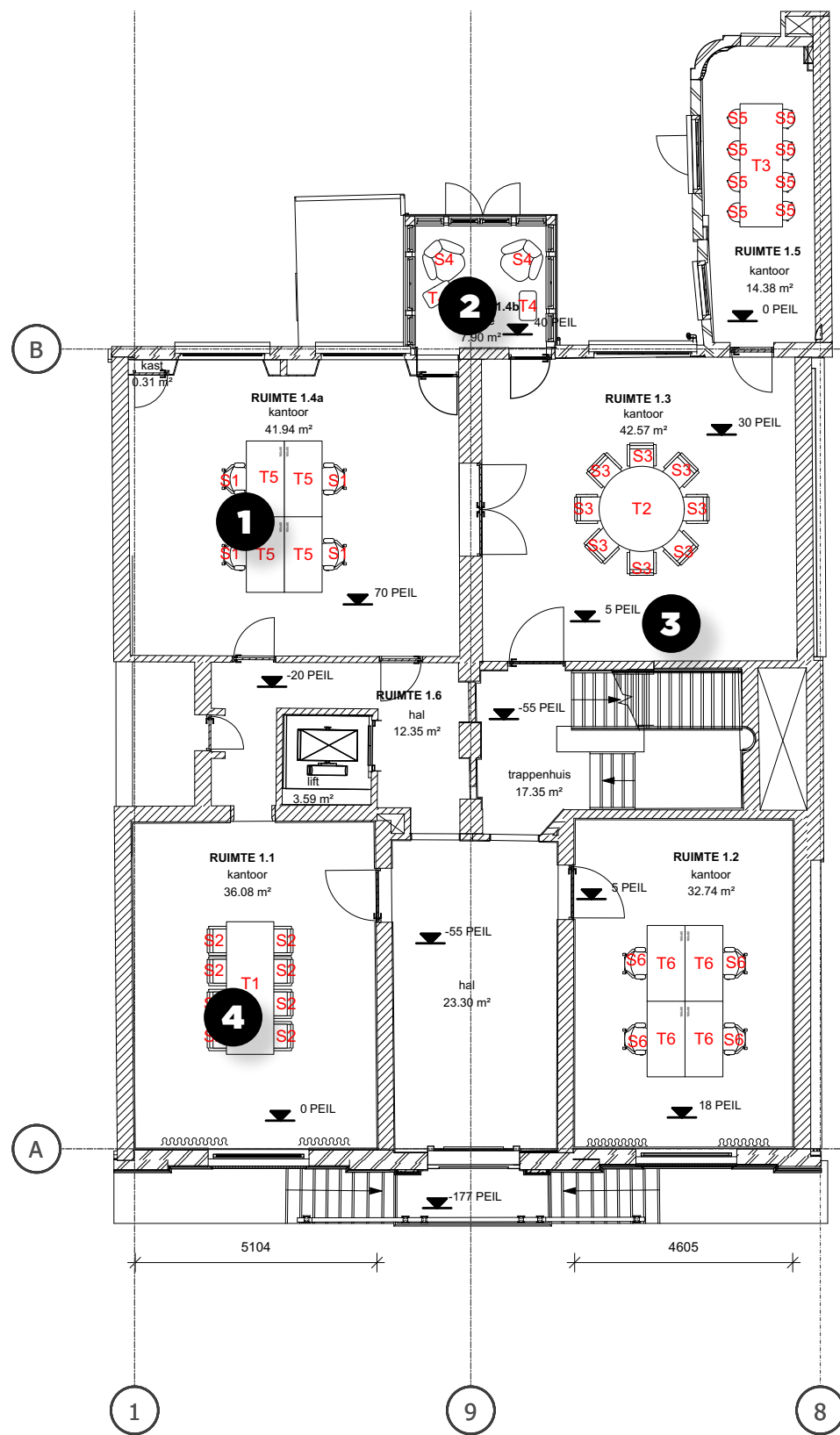
De Gouden School

Museum Van Loon

John Piermont Morgan III

Kattenkabinet, Herengracht 497

Herengracht 483

"Klein en fijn" is dit niet het grootste pand aan de gouden Bocht. Het gebouw is eerder gerenoveerd, maar miste nog steeds de uitstraling om effectief een nieuwe huurder te verleiden. Wij hebben het monumentale karakter versterkt en gezorgd voor een warme en aantrekkelijke werkomgeving. Aansluitend op onze bemoeienissen vond Nuveen een nieuwe gebruiker.

- 📍 Herengracht 483
- 🏢 Nuveen/NL Asset Management B.V.
- 📏 Realisatie van 100m² op de begane grond
- 🔍 Het inzichtelijk maken van de indeling van het pand om toekomstige huurders alle mogelijkheden te tonen. Uiteindelijk heeft Nuveen/NL Asset Management een huurder aangetrokken en hebben wij als Ditt. Officemakers alleen de begane grond gerealiseerd.
- 🗨️ Het gehele pand in singel-tenant en multi-tenant ontwerp vormgegeven om zo potentiële huurders in 2d en 3d de mogelijkheden van de ruimtes te laten zien.

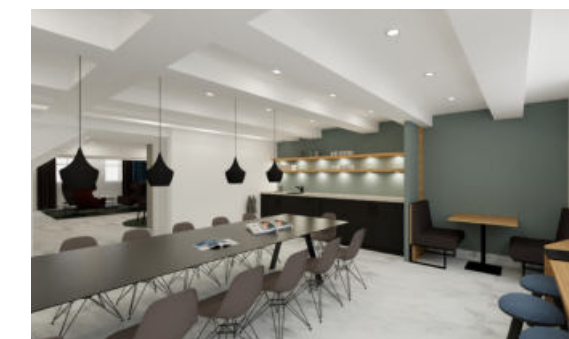
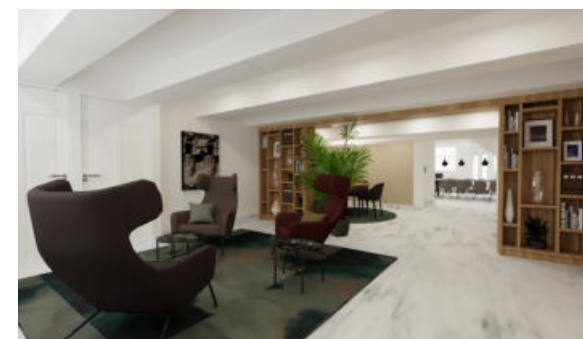
AM

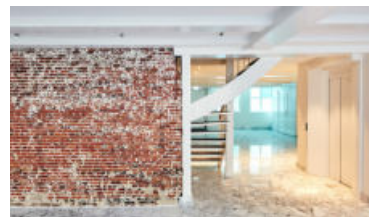
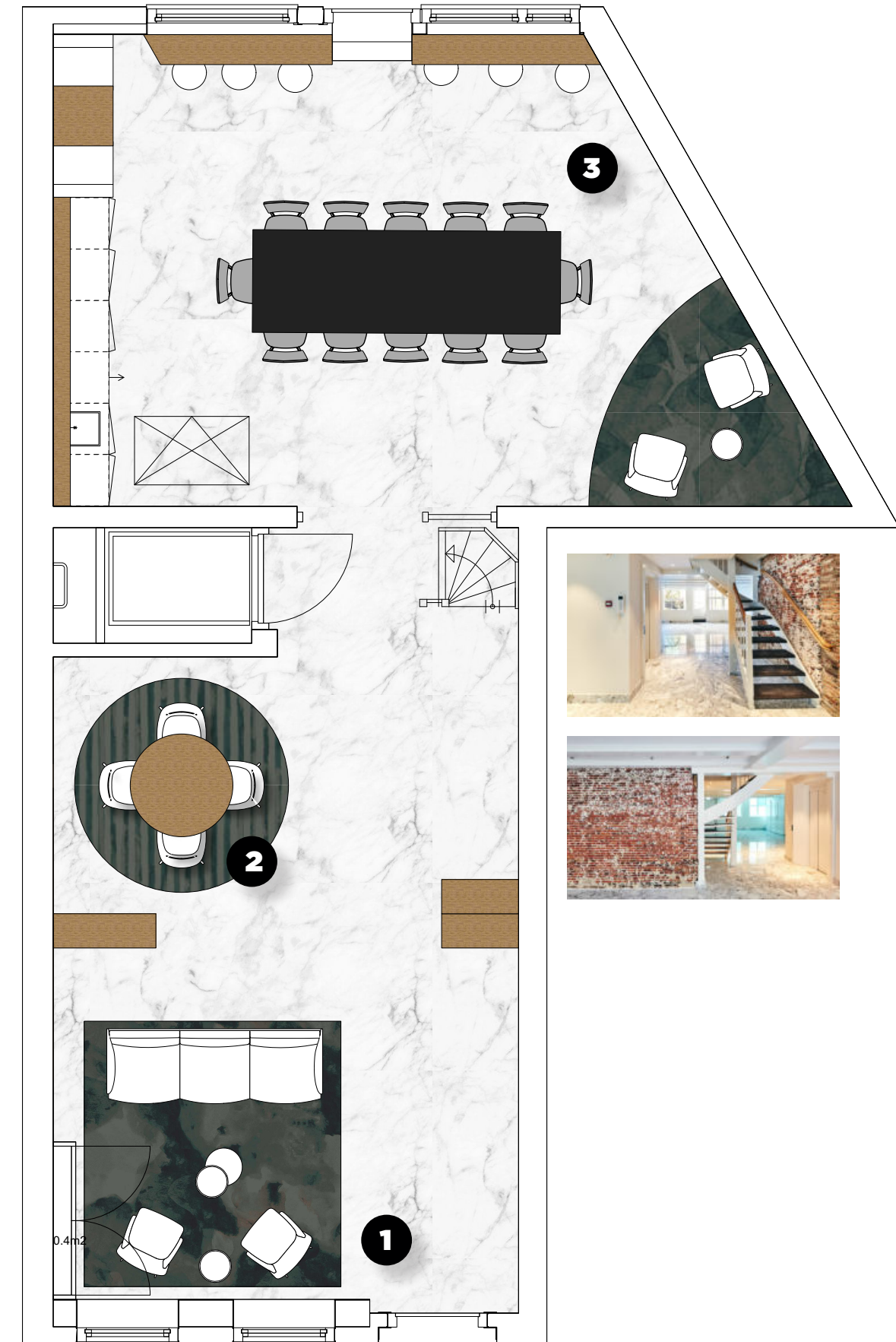

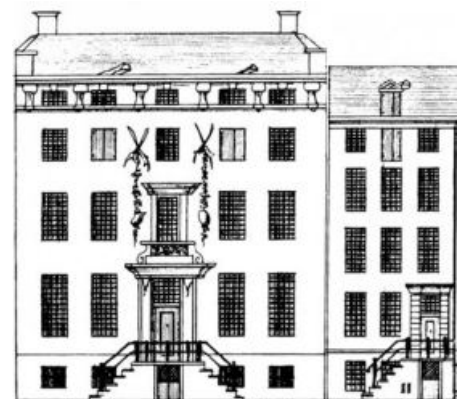
O

PM

Gevel Herengracht 483 en 481

Het gebouw hierboven met de rode dakpannen is nummer 483. In dit deel van de Vierde Uitleg waren enkele en dubbele kavels te koop. Rijke Amsterdammers kochten hier vaak twee kavels naast elkaar en lieten daar dan een extra breed woonhuis neerzetten. Nummer 483 besloeg, evenals de twee burens onder hetzelfde schilddak, één enkele kavel, in 1668 gebouwd in opdracht van de verder onbekende Dirk Jansen Tancho en Samuel Gerinx. Zijn de opeenvolgende bewoners niet of nauwelijks bekend, de naar verluidt uiteindelijke eigenaar en huisbaas van 483 is dat des te meer, 'berucht' lijkt in zijn geval misschien zelfs een betere benaming. In 1740 kocht de buurman van Herengracht 481 het aanpalende huis nummer 483 als beleggingsobject. De nieuwe eigenaar was Gillis van den Bempden, officieel groothandelaar op Italië, volgens de toenmalige stadschroniqueur 'met-geen-blad-voor-de-mond' Jacob Bicker Raije de meest weerzinwekkende inwoner van Amsterdam. Gillis stond bekend als schuinsmarcheerder, lichtmis, veelvraat en groot connaisseur van de plaatselijke bordelen, hij was "considerabel dik van lijf en lam aan eene been". Genoemde handicap leverde hem de bijnaam "De Kruk" op, zonder welk hulpmiddel hij immers niet voort kon. Deze geheide klant voor een 18de eeuwse '#MeToo' actie beschikte over 10 vrij frequent wisselende dienstboden, evenzovele paarden, een speciaal versterkte koets en een buitenplaats. Een fraai heerschap, maar óók lid van één van de leidende families van Amsterdam en dus, onder het motto "Onze Gillis moet ook onder de pannen" liefst drie maal Burgemeester van Amsterdam, waarbij het overigens voor de goegemeente een populair spektakel was om toe te kijken hoe deze 'burgervader' bij elke zitting in het Stadhuis op de Dam vanuit zijn koets door twee potige stadhuisbodes naar binnen moest worden getorst. Volgens het dagboek van Bicker Raije stierf de huiseigenaar van Herengracht 483 in 1748 onder helse pijnen aan waterzucht, "waarbij het water door kolossale gaten aan de beenen en op meerdere plaatsen van het lichaam wegliep."

Gillis op z'n zondags

Gillis in gewone doen

Gillis gereïncarneerd!?

Jacob Bicker Raije

Herengracht 475

Dit pand wordt door velen vaak bestempeld als “het mooiste gebouw van de Grachtengordel”. Voor Ditt. bestaat het voorlopig slechts op papier. Nog geen fysieke werkzaamheden, wél stimulerende ontwerpen en schitterende visualisaties. Vooral, omdat wij in onze eigen studio ook de monumentale aspecten perfect kunnen visualiseren, winnen de beelden aan overtuigingskracht en krijgen toekomstige bewoners een nog realistischer beeld van alle mogelijkheden.

- 📍 Herengracht 475
- 🏢 Nuveen/NL Asset Management B.V.
- 📏 911m2
- 🗨️ Ten behoeve van de verhuur hebben wij diverse visualisaties gemaakt om de potentie van het grachtenpand beter te laten zien en zodoende toekomstige huurders te overtuigen.
- 🗨️ Net als veel grachtenpanden beschikt ook dit gebouw over mooie stijkkamers. De verrassing zit in de kelder, waar nog ruimte is voor een gym of desgewenst zelfs een bar.

AM O O

HG 475

Huis De Neufville

Bij de uitgifte van dit stuk Herengracht komen naar verluidt vier kavels à raison van elk 8000 gulden per stuk, vandaag de dag een slordige half miljoen euro, in bezit van koopman Denijs Nuyts. Denijs is de zoon van de uit Antwerpen afkomstige en inmiddels in Amsterdam in goede doen geraakte Cornelis Nuyts, die samen met zijn broer David ook op de Herengracht in gebouw 'De Koning van Polen' een suikerbakkerij annex- raffinaderij runt. Denijs laat op zijn kavels in 1665 drie huizen neerzetten, een dubbel huis in het midden, twee enkele links en rechts. De huizen hebben strakke gevels, het middelste is 15 meter breed en versierd met festoenen plus een driehoekig fronton boven de middenpartij. Het ene smalle pand doet hij van de hand, het andere schenkt hij in 1677 ter gelegenheid van diens huwelijk aan zijn zoon Adam.

De drie huizen in 1680

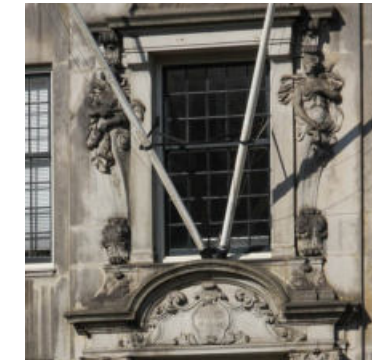
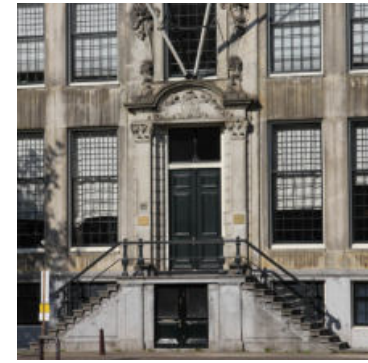
Festoen

In 1682 draagt Denijs Nuyts het middelste huis op nummer 475 over aan zijn zus Emerantia, die tot haar dood in 1721 eigenaar blijft. Haar erfgenamen verkopen het huis met alles d'r op en d'r an voor 70.000 gulden oftewel voor pakweg vijf miljoen euro aan Petronella van Lennep, die al sinds 1717 als huurster in het huis resideert. Zij is dan enkele jaren de weduwe van Jacob van Lennep met wie zij in 1712 was gehuwd. 20 Januari 1733 treedt Petronella in het huwelijk met haar één jaar oudere volle neef Mattheus de Neufville. Om bij haar en haar drie kinderen te kunnen wonen doekt de gretige bruidegom zijn florerende onderneming in Londen op.

Mattheus de Neufville (links) en Petronella van Lennep met haar drie kinderen. Jacob van Lennep hangt aan de muur, de plannen voor de verbouwing liggen op tafel.

De jonggehewden besluiten hun huis te onderwerpen aan een complete 'make over'. Petronella heeft van haar vader het fikse bedrag van 900.000 gulden geërfd en geld speelt bij de plannen dus geen enkele rol. Jan van Logteren ontwerpt en realiseert de nieuwe voorgevel, Jacob de Wit draagt een plafondschildering bij, Isaac de Moucheron beschildert behangsels en panelen.

Een bergstenen lijstgevel met dubbele stoep, aan weerszijden van de ingang pilasters met een fronton in Lodewijk XIV-stijl, de middenpartij heeft kariatiden, bovenop het huis een balustrade met kuifstuk, waarin twee jongetjes aan een appelboom schudden, geflankeerd door twee liggende dames en twee hoekvazen, helemaal 'on top' een vergulde hemelbol.

Jacob de Wit, Plafondschildering – Diana keert terug van de jacht.

Rechts: Isaac de Moucheron, beschilderde panelen

Dezelfde Jan van Logteren ontwerpt het monumentale trappenhuis en gaat daar helemaal los met een stoet aan beelden, de een na de ander geïnspireerd door de Romeinse mythologie.

In het trappenhuis staat Apollo als beschermer van de kunsten in gezelschap van Venus en Adonis. Achter de balustrade boven musiceren in totaal zestien muzikanten. Tenslotte buiten een koets- annex tuinhuis (links onder) met Ionische zuilen, bustes en een reliëf met oppergod Jupiter. Petronella en Mattheus wanen zich in dit luisterrijke decor, zo niet in de zevende hemel, dan toch zeker in de Mokumse dependance van de Olympus. Mattheus de Neufville sterft in 1743. Na Petronella's dood in 1749 komt het huis aan haar jongste zoon Jacob Pieter de Neufville van Lennep. Deze komt samen met zijn vrouw om bij de beruchte brand van de schouwburg aan de Keizersgracht 11 mei 1772.

Midden: *Christian Friedrich Fritsch, Uitslaande brand Schouwburg te Amsterdam gezien vanaf de Keizersgracht, 1722.*
 Rechts: Frankendael, het 'Tweede Huisje' van Jan Gildemeester.

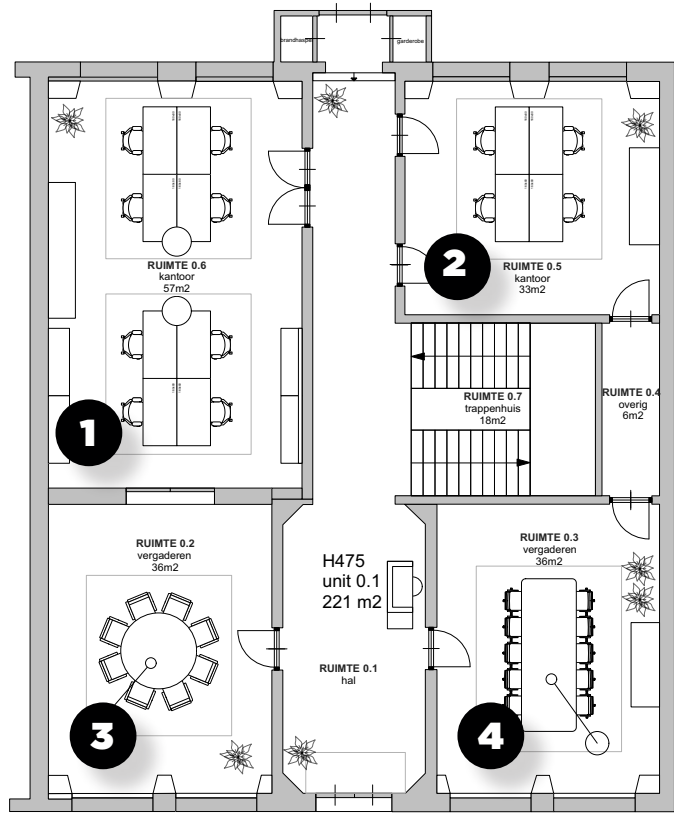
In 1792 krijgt de zaal een nieuw interieur. Opdracht daartoe geeft de nieuwe eigenaar Jan Gildemeester Jansz., die kort daarvoor voor 116.000 gulden in bezit is gekomen van het pand. Jan is tevens eigenaar van de buitenplaats Frankendael, nog steeds gelegen in Amsterdam-Oost. Hij maakt de zaal aldus geschikt voor zijn fabelachtige collectie schilderijen. Architect en uitvoerder was vermoedelijk Jacob Otten Husly (ook verantwoordelijk voor gebouw Felix Meritis)

Adriaen de Lelie, De kunstgalerij van Jan Gildemeester Jansz in zijn huis aan de Herengracht, 1794
 (N.B.: Jan Gildemeester Jansz in het midden met grijze jas en zwart vest en pantalon.)

In de zaal met de behangsels van de Moucheron voegt hij een bijpassende wandschildering toe van Jurriaan Andriessen met allegorische vrouwenfiguren. Ook laat hij een schouw plaatsen. Hij verzamelde niet minder dan 300 schilderijen, waaronder werken van Rembrandt, Johannes Vermeer, Frans Hals, Jacob Ruisdael, Meindert Hobbema, Gabriel Metsu, Peter Paul Rubens, Pieter de Hoogh, en wat al niet meer, plus vele tekeningen en etsen. Zelfs het riant Huis de Neufville kan deze magnifieke verzameling niet bergen. Jan Gildemeester overlijdt in 1799.

In 1907 tenslotte verwerft de Hollandsche Sociëteit van Levensverzekeringen het huis, dat sindsdien als kantoor wordt gebruikt. Architect C.B. Posthumus Meyes past het gebouw in 1907 aan voor kantoorgebruik.

Colofon

**Ditt. Reports 016 is een product van
Ditt. Officemakers**

Vormgeving: Joost de Jong

Tekst: Huub Kaak

Fotografie: Milan Hofmans,
Joost de Jong

Eindredactie: Mattijs Kaak

Contactgegevens

Ditt BV
Wierdensestraat 40
7607 GJ Almelo
0546 63 30 00

Ditt BV
Michelangelostraat 67
1077 BW Amsterdam
020 57 530 78

Ditt BV
Strawinskylaan 203
1077 XX Amsterdam
020 33 374 45

info@ditt.nl

Ditt. Reports 016 is mede tot stand
gekomen door Walther Schoonenberg.

Misschien wel de nieuwe Gouden Bocht van Amsterdam?

Een gezicht op de Zuid As, een foto genomen vanaf het dak van Keizersgracht 555

DESIGN BUILD TECHNOLOGY